

1960
pra-
ních
Ino-
cik-
kové
ond
y. 80
Blíže
udě.
vice,
mno-
ond
D 47,
řed-
kové
ovna
vice,
ku l
not-
kové
lilství
mila
stru
zem-
ek II.
ních
bn.
eví-
kové
notek
bn.
ních
m.
ních
bn.
ních
haje

Josef Halla

Nedohrané mistrovství světa v ledním hokeji 1953 aneb Jak politika zasahovala do sportu

Historie ledního hokeje u nás je více než stoletá, stejně jako existence české, respektive československé reprezentace. Ta jednou zvítězila na olympijských hrách (18. zimní olympijské hry v japonském Naganu 1998),¹ obdržela 12 titulů mistrů světa (v době, které se věnujeme, bylo Československo dvojnásobným šampionem – 1947, 1949)² a navíc získala 15 titulů mistra Evropy (zvítězila hned při první účasti v roce 1911).³

Zádná reprezentace se nezúčastnila všech vrcholných mezinárodních soutěží (mistrovství Evropy, světa a olympijských her⁴), důvody byly různé – ekonomické, organizační nebo politické, hra v dané zemi nebyla ještě natolik rozšířena, spory s Mezinárodní hokejovou federací (zákaz startu profesionálů).

Náš tým chyběl na ME roku 1910 kvůli tréninkovému manku z důvodu mírné zimy,⁵ z organizačních důvodů jsme se nezúčastnili ME 1924, konaného pár týdnů po olympiádě. Z finančních důvodů nehrála naše reprezentace na ZOH (a MS) roku 1932 v americkém Lake Placid. Po druhé světové válce jsme chyběli na třech MS v letech 1950, 1951 a 1962 (a nebyli klasifikováni na MS 1953).

Vliv politické situace a změněných společenských poměrů na sjednocenou tělovýchovu a hokejovou reprezentaci je předmětem následujícího textu, se zaměřením na okolnosti nedohraného MS 1953. Text nečerpá jen z dobového tisku⁶ a hokejové literatury, ale i z archivních pramenů ve fondu Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport (SVTVS)⁷ v Národním archivu a z materiálů zastupitelských úřadů v Archivu ministerstva zahraničí. Některé dokumenty byly vytvořeny ve stupni utajení „důvěrné“, který byl u nich zrušen až v roce 2007 (i z těchto důvodů nebyly do té doby badatelsky přístupné).

Archivní prameny umožňují nahlédnout do činnosti funkcionářů sekce ledního hokeje v rámci sjednocené tělovýchovy. Součástí fondu jsou zprávy o jednotlivých sportovních akcích, podávané členy realizačního týmu reprezentace, resp. pověřenými funkcionáři SVTVS (v zahraničí i u akcí jednotlivých klubů). Zprávu ke každé akci reprezentace či klubu v zahraničí psali i diplomaté jednotlivých zastoupení ČSR v zahraničí. Možný vliv orgánů KSC a složek Státní bezpečnosti, ať přímý, nebo v rámci nejrůznějších forem součinnosti sportovních funkcionářů a sportovců s těmito orgány, není předmětem tohoto příspěvku.⁸

V letech 1947 a 1949, na MS v Československu (Praha) a Švédsku (Stockholm), získala naše reprezentace dva tituly mistrů světa. Důvody, proč hokejisté nemohli obhájit titul mistrů světa roku 1950, jsou známy,¹⁰ stejně jako to, jakého vděku se „zlatí hoši“ dočkali.¹¹

Po smrti pěti mistrů světa, Trojáka, Štovička, Stibora, Pokorného a Jarkovského,¹² dne 8. listopadu 1948 při leteckém neštěstí a emigraci tří (Slámy¹³ koncem roku 1948, Marka po MS 1949¹⁴ a Drobného¹⁵ v červenci 1949) bylo osm mistrů světa v březnu 1950 zatčeno a v říjnu 1950 odsouzeno v politickém procesu¹⁶ (Modrý,¹⁷ Augustin Bubník,¹⁸ Konopásek,¹⁹ Kobranov,²⁰ Roziňák,²¹ Jirka,²² Macelis²³ a Hainý²⁴). Pro další byla reprezentace zapovězena (Mizera, Pícha, Vacovský), resp. se jí vzdali (Bouzek).²⁵ Tehdy se většinou hrálo na dvě obranné dvojice a dvě (někdy tři) útočné trojice... Během několika měsíců byla reprezentace, která zcela nepochybně mohla ještě léta bojovat o medaile na MS a ZOH, naprosto zdecimována.

V sezoně 1950/1951 bylo vytvářeno nové, obrozené národní mužstvo, bez zhyčkaných primadon.²⁶ Předseda sekce ledního hokeje²⁷ Karel Klíma,²⁸ který byl jmenován na IX. sjezdu České obce sokolské (ČOS) roku 1951, v rozhovoru pro Československý sport 1973 komentoval hlavní úkol: ...jak dáme dohromady nové reprezentační mužstvo, když z reprezentantů z roku 1949 jsme s nikým nepočítali.²⁹ Objevilo se v něm 73 hokejistů z 19 klubů (28 hráčů v tu dobu nehrálo 1. ligu!), řada v juniorském věku, v mezistátních utkáních hrálo 36 hráčů z 15 klubů, nejvíce, šest, jich bylo z Motorletu (bývalý I. ČLTK Praha), po pěti z ATK (Armádní tělocvičný klub) Praha a Vítkovice. Sahrálo čtyři mezistátní utkání s Finskem: 14. a 16. prosince 1950 v Praze (8:2 a 7:0), 14. a 15. ledna 1951 v Helsinkách (2:0) a v Tampere (4:2).

V rámci rozšiřování a upevňování styků se sovětskými sportovci, při kterých bylo možné čerpat z jejich bohatých zkušeností,³⁰ se vrcholem sezony stal zájezd reprezentace do Moskvy. V termínu, kdy probíhalo v Paříži mistrovství světa... V Moskvě prohráli ve dnech 9. a 11. března 1951 s jejím výběrem (ve skutečnosti šlo de facto o reprezentaci SSSR) 2:5 a 1:7 (a s Polskem vyhráli dne 10. března 10:6). Novináři i funkcionáři ocenili výkonnostní vzestup ledního hokeje v SSSR od návštěvy LTC krátce po olympiádě (a pár dnů po převratu).³¹ Na konec sezony, 15. dubna 1951, v Berlíně s NDR poprvé vyhráli – 27:3.³²

Sezona 1951/1952 – návrat na mezinárodní soutěže

V sezoně 1951/1952 reprezentace vyhrála všechna přípravná utkání³³ a na 6. ZOH a 19. MS v Oslu obsadila 4. místo. Tým v posledním utkání potřeboval zdolat Švédsko 4:0, aby získal stříbro a titul mistra Evropy. Tohoto skóre dosáhl již po dvou třetinách zápasu. Ale jasný vítěz Kanada remizoval překvapivě s USA 3:3. Na kongresu LIHG³⁴ se před začátkem turnaje rozhodlo, že při rovnosti bodů nerozhoduje poměr branek, ale dodatečný zápas. Hráčům to funkcionáři nesdělili... A tak další den, 25. února 1952, Československo se Švédskem v utkání o 3. místo prohrálo a odvezlo si „bramboru“ (hráči ztratili vedení 3:1 a prohráli 3:5). Až na mistra světa z roku 1949 Charouzda šlo o nováčky na velké akci...

Reprezentant – sportovec nového typu a angažovaný, uvědomělý občan

U sportovců se dbalo na důsledný amatérský status, na to, aby se hokeji nevěnovali na úkor svého zaměstnání, studia či vojenské služby. Kromě toho byli rozptylováni společenskou angažovaností (besedy, příspěvky v tisku,³⁵ brigády, závazky...) a celou řadou „novinek“ dle sovětského vzoru. Aby reprezentanty coby vzory bylo možné brát jako sportovce nového typu, kteří jsou schopni se ctí reprezentovat naši lidově demokratickou republiku,³⁶ vyhlásila Česká obec sokolská na rok 1951 povinnou soutěž pro reprezentanty jednotlivých sportovních odvětví. Každý reprezentant mohl v této povinné soutěži získat 59 bodů – 20 bodů, pokud se stal úderníkem na svém pracovišti, 15 bodů jako vzorný pracovník, voják nebo student, 12 bodů coby nositel Fučíkova či Jilemnického odznaku³⁷ (pokud ho již neměl), 5 či 10 bodů vynesl Tyršův odznak zdatnosti (TOZ) I., resp. II. třídy,³⁸ 10 bodů bylo za účast na nejméně 10 akcích vlastní tělovýchovné jednoty a 7 bodů dostal sportovec, věnoval-li týden dovolené na částečnou úhradu volna, poskytnutého mu na závodění, sebevzdělání nebo reprezentaci.³⁹ Akce začala 1. února 1951 a trvat měla do 1. prosince 1951. Z 36 reprezentantů uplynulé sezony k 10. červenci získalo body pouze 17 (mj. 2 úderníci, 1 nositel Fučíkova odznaku).

Tvrde kritice byli vystaveni ti, co neměli ani bod, i ti, co nějaké získali, ale měli jich málo. Nevzali asi na vědomí soutěž a ignorují dopisy, které je do soutěže pobízely a zároveň vysvětlovaly, jak si mají počínat. Nebo snad lajdačí, domnívají se, že to ještě ve dvou – třech týdnech dohoní? A nebo docela spí a nevnímají, co se kolem nich děje? To by ovšem bylo velmi zlé...⁴⁰ Herman⁴¹ upozornil, že budou zavedeny výkonnostní třídy,⁴² jejichž předpokladem bude mj. i splnění TOZ – bez toho nebude možné být reprezentantem!⁴³

Jak si reprezentanti vedou, se bedlivě sledovalo, v měsíčníku *Lední hokej – bruslení* pravidelně vycházela tabulka s výsledky.⁴⁴ Někteří se zapojili až těsně před sezonou, v září 1951 ...stále však ještě 7 hráčů stojí mimo soutěž. Proč – nepatří do kolektivu, nebo opustili kamarády, – překvapuje to.⁴⁵ Šlo o Bartoně, Blažka, Vlastimila Bubníka, Charouzda, Kratochvíla, Pletichu a Valtu.

Nakonec se do konce roku 1951 zapojilo všech 36 hráčů, tři hráči věnovali dva týdny a tři dokonce tři týdny dovolené (činili tak za druhé, neboť 16 tak neučinilo či nemohlo, např. studovali nebo absolvovali vojenskou prezenční službu), a tak měl nejvíce Jiří Anton⁴⁶ – 68 bodů, dvěma úderníky byli Miroslav Kluc⁴⁷ a Karol Fako,⁴⁸ 18 hráčů bylo „vzorných“ (ve svém oboru), 27 získalo TOZ (Anton a Kluc dokonce II. třídy), v jednotě se zapojilo 32 hráčů. Pouze tři hráči (Anton, Kluc a Dobrovolný) získali Fučíkův odznak...⁴⁹

Sezona 1952/1953 – nedohraný šampionát

Zemřel Stalin, dostali jsme na ruce černé pásky. Pak zemřel Gottwald a jeli jsme domů (Miroslav Kluc).⁵⁰

Návrat na MS (účast na turnaji v Oslu 1952 byla chápána jako účast na olympijských hrách, že se turnaj hrál zároveň jako MS a ME, bylo jaksi upozaděno) byl interpretován politicky a provázen rozsáhlou agitací – podíleli se na ní i hokejoví funkcionáři Karel Bureš⁵¹ a František Rajman⁵².

Takto mluvil o naší účasti na MS trenér Eduard Farda⁵³ v Československém sportu 16. ledna 1953: *Je před námi velký úkol – nezklamat důvěru našeho pracujícího lidu v úspěch československých hokejistů na mistrovství světa ve Švýcarsku. Přihlášení se k zátopkovskému hnutí⁵⁴ národního mužstva před utkáním s Norskem v Praze a vyhlášení individuálních závazků jednotlivých hráčů dokazuje, že jsou si vědomi významu státní reprezentace. Dokonale připravení, obohaceni, že jsou z Sovětského svazu, pojedeme do Švýcar, abychom hájili dobré jméno naší vlasti, našeho lidu, abychom ukázali, jak jsme připraveni a odhodláni hájit světový mír.*⁵⁵

Přípravné zápasy dopadly vesměs dobře. Ve dnech 12. a 14. prosince 1952 sehráli naši reprezentanti ve Stockholmu dvě vítězná mezistátní utkání se Švédskem (6:5 a 5:4), 16. prosince 1952 vyhráli s výběrem Stockholmu 5:3.⁵⁶

Z pobytu ve Švédsku se dochovala zpráva vyslance Otto Kličky. Chválí hru týmu (záporem byla stálá nervozita obou brankářů i zdravotní stav některých hráčů) i vystupování hráčů, jen ideový vedoucí (J. Bartoň – pozn. aut.) nebyl dostatečně sžit s výpravou. Klička výpravu čítající 22 členů úmyslně ubytoval 20 km od Stockholmu, s cílem, aby výprava měla více klidu a aby bylo docíleno více přehlednosti.⁵⁷

Po Vánocích zdolali naši hokejisti 26. prosince 1952 v Praze Norsko 9:0.⁵⁸ Koncem ledna přijeli Švédové do Prahy – 29. ledna jsme vyhráli 5:1 a 31. ledna 1:5 prohráli (Švédové pak prohráli v Ostravě 3:4).

Několik týdnů před MS odjela reprezentace do SSSR – s týmem Moskvy prohrála 13. února 2:8 a 15. února 1953 0:2. Dále sehrála tréninkové zápasy v Moskvě a Leningradě, kam jela na otočku.⁵⁹ Před samotným odjezdem sehrála tréninková utkání v Kladně a v Chomutově (tam prohrála 3:4).

V sezoně 1952/1953 se naší reprezentaci naskytla velká šance na získání medaile na MS. Do Švýcarska nedorazily týmy Kanady a USA, SSSR svoji premiéru o rok odložilo a odřekly celky Finska, Norska a Polska, a tak o titul hrály jen čtyři země – ČSR, Švédsko, SRN a Švýcarsko. *Start čs. hokejistů ve Švýcarsku na hokejovém mistrovství světa měl svůj politický význam, vždyť znovu ukázal, že je možné, aby národy a lidé i odlišných společenských systémů žili v míru. Čechoslováci byli v soutěži jediným zástupcem tábora míru, zemí lidové demokracie.*⁶⁰

Podle rozpisu jednotlivých zápasů 18. MS a 31. ME jsme měli první okruh sehrát v Basileji – v sobotu 7. března 1953 od 18:30 s Německem (po zahajovacím ceremoniálu), o den později od 18:00 se Švýcarskem a v úterý 10. března od 21:00 se Švédskem. Zápasy druhého kola měl náš tým sehrát na curyšském Hallenstadionu, ve čtvrtek 12. března od 20:30 s Německem, v sobotu 14. března od 20:15 se Švýcarskem a v neděli 15. března od 20:30 se Švédskem. Poté měl následovat závěrečný ceremoniál a rozdělení cen.⁶¹

Na kongresu LIHG dne 9. března 1953 bylo rozhodnuto, že při rovnosti bodů na 1. a 2. místě nebude rozhodovat skóre, ale – jako na ZOH v Oslu 1952 – bude sehrán dodatečný zápas.⁶²

Vedoucím výpravy byl náměstek SVTVS Václav Pleskot,⁶³ technickým vedoucím Dr. František Rajman, delegátem kongresu Karel Bureš, zdravotníkem MUDr. Jaroslav Urbánek, rozhodčím Ladislav Tencza.

Sestava Československa: Richter,⁶⁴ Záhorský⁶⁵ – Gut,⁶⁶ Lidral,⁶⁷ Nový,⁶⁸ Olšnera,⁶⁹ Bacílek⁷⁰ – Vlastimil Bubník,⁷¹ Danda,⁷² Charouzd,⁷³ Rejman,⁷⁴ Bartoň,⁷⁵ Sekyra,⁷⁶ Seiml,⁷⁷ Kluc, Vidlák,⁷⁸ Bílek.⁷⁹ Trenéry byli Eduard Farda a Josef Herman.

Ve středu 4. března 1953 tým odletěl do Curychu, kde ho přivítal generální konzul Bohumil Bláha, který o průběhu pobytu reprezentace i okolnostech jejího odjezdu zpracoval pro MZV dvě zprávy.⁸⁰ Po hodině se výprava přesunula vlakem do Basileje. Při přestupování byli hráči informováni o Stalinově zdravotním stavu.⁸¹

Ve čtvrtek 5. března proběhl trénink,⁸² odpoledne odjeli hráči na pozvání tamního generálního konzula Bohumila Bláhy do Curychu.⁸³

Dne 6. března byla výprava informována o Stalinově smrti, jež nastala předchozího večera, proto byla narychlo uspořádána pietní oslava, na které promluvil politický vedoucí s. Rajman a byla učiněna některá nutná opatření pro vystoupení na veřejnost, v souvislosti s naším národním smutkem. Především bylo zařizováno, aby čl. státní vlajky byly staženy na půl žerdi a aby hráči měli všichni připnuty černé pásky.⁸⁴

V sobotu 7. března porazili naši 11:2 SRN a v neděli 8. března 9:4 Švýcarsko.⁸⁵

V hotelu Metropol proběhla v pondělí 9. března za účasti asi 100 lidí beseda „s dělnickými sportovci“⁸⁶ z Basileje a místními hokejovými juniory. Hovořilo se o československém hokeji, jeho organizaci a tréninkových metodách u nás, sportovních hrách mládeže.⁸⁷ Byl to opravdu vskutku soudružský večer.⁸⁸

První okruh naší reprezentanti ukončili v úterý 10. března 1953 prohrou se Švédskem 3:5. Nakolik za ni mohla chybná taktika trenéra Tarasova, toť otázka...⁸⁹

Ve volném čase absolvovala celá výprava výlet do okolí autokarem, což mělo velký úspěch a z našeho hlediska bylo velmi vhodné, jelikož hráči mohli být drženi stále pohromadě a byli vzdáleni od městského centra, kde hrozilo stále rozptylování se jednotlivců po městě, což nebylo možno kontrolovat. Mimo to byl to vhodný druh zábavy, který jim ve Švýcarsku mohl být poskytnut.⁹⁰

Odvety v Curychu zahájili naši hráči ve čtvrtek 12. března 1953 výhrou nad SRN 9:4.⁹¹ O programu výpravy zde informoval Bláha ve své zprávě pro MZV: Po odjezdu do Curychu byla hráčům umožněna návštěva biografu, a to se zvláště vybraným programem, aby viděli na vlastní oči rozdíl americké kultury od naší. Později jim byla ještě jednou dána příležitost zhlédnout film. Také z Curychu byl uspořádán výlet do okolí, který u všech zúčastněných vzbudil ohromné nadšení. Mužstvo bylo ve velmi dobré náladě a byly dány veškeré předpoklady pro zádrné zakončení mistrovství.⁹²

Přišel pátek třináctého... Bláha průběh tohoto dne popisuje takto: Dne 13. března dozvěděli jsme se o onemocnění Klementa Gottwalda z pražského rozhlasu. Nikdo nechtěl věřit tomu, že stav prezidenta jest opravdu vážný. [...] Zpráva z rozhlasu byla okamžitě tlumočena vedoucím činovníkům národního mužstva. Mezi mužstvo nebyla tato zlá skutečnost rozšiřována a čekalo se na další zprávy, při čemž každý z nás doufal, že se zdravotní stav prezidenta znovu vyrovná.⁹³

Vzhledem k tomu, že to byl poslední volný den na turnaji, je možné, že na něj připadla některá akce z programu (výlet, návštěva kina).

V sobotu 14. března, pokračuje ve své zprávě Bláha, přinesly však zprávu o těžkém onemocnění soudruha prezidenta též časopisy. Z vyslanectví v Bernu bylo nám sděleno,

že stav jest již velmi vážný a že lze očekávat to nehorší. Toho dne se mělo hrát jedno z nejdůležitějších utkání a to právě se Švýcarskem.

O úmrtí prezidenta K. Gottwalda jsme se dověděli prakticky až ve 4.00 hod. odpoledne. Přednosta úřadu spěchal ihned do hotelu, kde bydlelo čl. hokejové mužstvo a dohodl se s vedením na následujících opatřeních:

1/ mužstvo okamžitě zanechá dalších zápasů a pojedje nazpět do Prahy,

2/ vedoucí výpravy učiní za tím účelem prohlášení kompetentním místům švýcarským a odjezd čl. mužstva zdůvodní,

3/ všichni zaměstnanci konzulátu, jejich příbuzní a veškerí účastníci hokejového mistrovství spolu s novináři, hlasateli atd., se dostaví v 8 hod. večer na konzulát.

Dále přednosta úřadu spolu se zaměstnanci zajistil vyvěšení vlajky a smuteční úpravu konzulátu. Současně bylo dbáno na to, aby všichni přítomni byli též označení plakem, na znamení smutku.

Před osmou hodinou dostavil se předseda krajanského spolu Josef Strnad⁹⁴, který projevil soustrast nad úmrtím a uvědomil nás o tom, že bude okamžitě krajanský spolek Tabor posílat soustrastný telegram vládě.

Po příchodu hokejistů promluvil s. generální konzul o zásluhách prezidenta Klementa Gottwalda a oficiálně oznámil jeho úmrtí. Všem bylo jasné, že se celá výprava musí vrátit zpět do Prahy, aby sdílela dny smutku společně se svými lidmi. Projev byl zakončen 2mi minutami ticha. Po ukončení této oficiální části byly dělány konečné přípravy k odjezdu mužstva, jelikož letadlo letělo druhý den ráno. Tuto záležitost řídil soudr. Pleskot, vedoucí výpravy spolu se svými spolupracovníky.⁹⁵

Na utkání se Švýcarskem a Švédskem tedy již nedošlo, tým z turnaje odstoupil (jistě měl „přinejhorším“ stříbrné medaile) a jeho výsledky byly anulovány.⁹⁶ Premiérový titul mistrů světa tentokrát neunikl Švédsku, které vyhrálo všechna utkání, druhá skončila SRN a třetí domácí Švýcarsko. Domácí reprezentace místo utkání s naším týmem sehrála přátelské utkání se Švédskem.⁹⁷

V neděli 15. března se generální konzul, spolu se zaměstnanci vyslanectví v Bernu, byl rozloučit naposled s účastníky hokejového mistrovství na letišti. Zde byl pochopitelně velký zájem od žurnalistů o celý odjezd čl. mužstva, který byl od reportérů fotografován.⁹⁸ Před polednem byla výprava na Ruzyni.⁹⁹

Odstoupení reprezentace bylo komentováno i v zahraničním tisku,¹⁰⁰ ukázkou přiložil i konzul Bláha ke své zprávě ze dne 21. března 1953.¹⁰¹

Kapitán reprezentace Karel Gut k MS 1953: V duchu to každý hráč považoval za nesmysl, ale nahlas jsme se báli cokoliv říct. Vše se posuzovalo politicky.¹⁰²

Jak sdělil v rozhovoru, nikdo s nimi nediskutoval, jejich názor funkcionáře nezajímal, byli postaveni před hotovou věc. A že v týmu mají „dozor“ pod rouskou sportovních novinářů či funkcionářů, jen tušili...¹⁰³

Dochovala se informace o vyúčtování akce¹⁰⁴ i zpráva lékaře výpravy MUDr. Jaroslava Urbánka. Zmiňuje nedostatky v ubytování (nevytopené pokoje, nevhodné postele) nebo zbytečné cestování během přípravy (na soustředění mají dojíždět soustředěni). Neveliký zbytek času byl věnován několika přednáškám (politického, odborného a zdravotně-osvětového obsahu), zábavě (sportovní utkání v kopané a stolním tenisu) a organizačním záležitostem (příprava výstroje a pod.).

V denním zaměstnání chybělo (hlavně v důsledku nedostatku času z uvedených důvodů) více nehokejevo vážně pracovní náplně. Charakter kulturní náplně byl moc lehký a zábavný. Není třeba obávat se např. návštěvy činohry. Ubytování ve Švýcarsku bylo podle něj průměrné, curyšský hotel Metropol byl na rušném místě, stravy mohlo být více (moučníky, nápoje). Nevýhodou velké curyšské haly byla její zakouřenost, diváci ze vzdálenějších míst na protější stranu hřiště nevidí. Prohru se Švédy přičítá MUDr. Urbánek nedostatečnému sebevědomí. Měl několik aktuálních zdravotnických připomínek (pítí Koky-koly, sprchování po treningu a utkání, hygienické prořezky ohledně spodního prádla – „ryban“).¹⁰⁵

Předseda trenérské rady Kostečka zhodnotil sezonu 1952/1953 na historicky prvním sezonním soustředění v dubnu 1953 v Krkonoších.¹⁰⁶

V tisku vyšly komentáře ústředního trenéra Hermana,¹⁰⁷ některých hráčů,¹⁰⁸ nebo lékaře Macha: Prvním nedostatkem našich reprezentantů je malá politická uvědomělost, a z té vyplývající špatná kázeň.¹⁰⁹ Jak je patrné, vítězila politika...

1 Kromě toho jsme získali 4 stříbrné a 5 bronzových medailí a jsme v pořadí za Kanadou a Ruskem (SSSR), které vyhrály osm olympiád, USA a Švédskem (2 tituly) patí. *Lední hokej na olympijských hrách* – viz http://cs.wikipedia.org/wiki/Ledn%C3%AD_hokej_na_olympijsk%C3%BDch_hr%C3%A1ch (citováno k 30. 10. 2013).

2 První tři mistrovství světa se uskutečnila v rámci olympijských her (r. 1920 se turnaj hrál v dubnu v Antverpách v rámci LOH, r. 1924 v Chamonix a v r. 1928 ve Svatém Mořici již v rámci zimních olympijských her). Od r. 1930 se mistrovství světa koná každý rok (s výjimkou let 1940–1946, 1980, 1984 a 1988), do r. 1968 i v rámci olympijských her. Kromě let 1947 a 1949 získalo Československo titul v letech 1972, 1976, 1977, 1985 a jako Česká republika v letech 1996, 1999, 2000, 2001, 2005 a 2010. V historickém pořadí zemí je za Ruskem (Sovětským svazem) a Kanadou (26. resp. 24 titulů) třetí. Získali jsme i 13 stříbrných a 21 bronzových medailí. Ze 77 ročníků jsme se účastnili 73x a získali 837 bodů, v počtu účastí i získaných bodů jsme první. Mistrovství světa v ledním hokeji – viz http://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovstv%C3%AD_sv%C4%9Bta_v_ledn%C3%ADm_hokeji (citováno k 30. 10. 2013).

3 Mistrovství Evropy probíhalo v rámci mistrovství světa od r. 1910 do r. 1991 (66 ročníků, kromě let 1915–1920 a 1940–1946, 1980, 1984 a 1988). Náš tým vyhrál v letech 1911, 1912 (soutěž později anulována), 1914, 1922, 1925, 1929, 1933, 1947, 1948, 1949, 1961, 1971, 1972, 1976 a 1977. Mistrovství Evropy v ledním hokeji – viz http://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovstv%C3%AD_Evropy_v_ledn%C3%ADm_hokeji (citováno k 30. 10. 2013).

4 Dále budou používány zkratky ME, MS a ZOH.

5 JENŠÍK, Miloslav: *Kronika českého hokeje 1894–2000*. Olympia, Praha 2001, s. 25–26.

6 Roku 1953 začaly vycházet *Československý sport* (2x týdně) a čtrnáctidenník *Stadion*. Již od roku 1949 vycházel měsíčník *Lední hokej – bruslení*.

7 SÚTVS 1949–1952, pak do r. 1957 SVTVS... Na základě zákona č. 187/1949 Sb., o státní péči o tělesnou výchovu a sport, ze dne 14. 7. 1949, účinného ode dne 23. 7. 1949, vznikl Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport (SVTVS). Jeho výkonným orgánem byl Státní úřad pro tělesnou výchovu a sport (SÚTVS). Měl územní články pro Slovensko a krajské a okresní pobočky. V čele SVTVS měl stát člen vlády (byli to ministři Kopecký a Svoboda), ale výbor fakticky nefungoval a nikdo ho neřídil. Až po novelizaci zákona č. 71/1952 Sb., o organizaci tělesné výchovy a sportu, ze dne 12. 12. 1952, účinného ode dne 17. 12. 1952, kterým došlo ke zrušení zglajchšaltovaného Sokola, se novým vrcholným orgánem sportu stal SVTVS (1952–1957) v čele s gen. Františkem Jandou. K osobě (sborového generála) genplk. Františka Jandy (1898–1964) viz mj. *Československé vojenství. Vaše dotazy* – http://vojenství.cz/vase-dotazy_42.htm (citováno k 30. 10. 2013). Informaci o vývoji organizace podává inventář AF SVTVS, vypracovaný roku 1981 Václavem Babičkou, Raisou Machatkovou a Janem Šturzem, viz <http://www.badatelna.cz> (citováno k 16.11.2013). Zákonem č. 68/1956 Sb., o organizaci tělesné výchovy, ze dne

20. 12. 1956, účinným od 1. 1. 1957, vznikl Československý svaz tělesné výchovy (ČSTV, záměrně legislativní úpravy proběhly roku 1990), od r. 2013 Česká unie sportu (ČUS). Sbírka zákonů a smluv mezinárodních smluv, viz <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/GetAll.aspx> (citováno k 30. 10. 2013).
- 8 Medailonky osob jsou z prostorových důvodů velmi stručné, statistická data o utkáních jsou čerpána z uvedené literatury a ze stránek Českého svazu ledního hokeje - viz <http://www.csh.cz> a internetová portálu <http://www.hokej.cz> (citováno k 22. 10. 2013).
- 9 VLK, Gustav: *Osvobozený hokej. Lední hokej - bruslení*, 1951, roč. 3, č. 1, s. 8; VLK, Gustav - GUT, Karel: *Zlatá kniha hokeje. Z dějin československého ledního hokeje*. Olympia, Praha 1978, s. 140. K 10. m. i. SMETANA, Vit: *Tvrde proti primadonám. Proměna československého sportu v 50. letech. Dějiny a současnost*, 2006, roč. 28, č. 6, s. 36-39.
- 10 Mj. ŠKUTINA, Vladimír - BAKALÁŘ, Robert: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*. Helios, Peřibor, dubice 1990; JENŠÍK, Miroslav: *První mistři světa. Pravdivá zpráva o zlaté partě ze Štvanice*. Olympia, Praha 1997; MACKŮ, Jiří: *Zapřené generace. Obětovaní šampióni. Utajené stránky hokejové historie*. TYPO JP, Praha 2004; TÝŽ: *Kauza Zábrodský. Na oltáři komunismu. Utajené stránky hokejové historie*. TYPO JP, Praha 2005; LUKŠŮ, David - PALÁN, Aleš: *Stanislav Konopásek. Hráč, který přelil Česko*. televize, Praha 2007; TÍŽ: *Skutečný příběh hokejové legendy. Vladimír Zábrodský. Česká televize*. Praha 2010; ŠVEPEŠOVÁ, Alena: *Spis Modrý a spol.* (bakalářská práce). Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra dějin a didaktiky dějepisu, Praha 2012. Česká televize natočila roku 2010 na toto téma dokument *Postavení mimo hru* (režie Ivan Biel).
- 11 Proslavili jste naši republiku. Projev Václava Kopeckého. *Rudé právo*, 1949, roč. 29, č. 45, 23. 2. 1949, s. 4. Závěr řeči při uvítání reprezentantů dne 22. února 1949 na Wilsonově nádraží: *Chci Vás uvítat za celý národ, pracující lidé, dělníci, všechna mládež, sledovali s nebyvalým napětím vaše zápolení na ledě a zahrnou vás vděčnou láskou za váš světový úspěch*.
- 12 Šlo o prvního Slováka v čs. reprezentaci, útočníka Ladislava Trojáka (1914-1948), člena Sině slávy IIHF 2011, obránce Vilibalda Štovíka (1917-1948), útočníka Karla Stibora (1923-1948), obránce Miloslava Pokorného (1926-1948), hráče LTC Praha, a brankáře I. ČLTK Zdenka Jarkovského (1918-1948). Všichni byli rovněž držitelé stříbra ze ZOH 1948. Dále zahynul obránce I. ČLTK Zdeněk Švarc (1919-1948).
- 13 Miroslav Sláma (1917-2008), útočník I. ČLTK Praha (v reprezentaci obránce) hrál několik let na bývalé carsku a poté vystudoval knihovnictví na univerzitě v Denveru (práva na UK). V prosinci 1948 postihl LTC Praha na Šprenglerově poháru, ze Švýcarska se již nevrátil. Miroslav Sláma - viz <http://forum.internationalhockey.net/showthread.php?7656-Miroslav-Slama> (citováno k 30. 10. 2013).
- 14 Zdeněk Marek (1925), útočník ATK Praha, emigroval do USA, kde hrál hokej a vystudoval práva na University of North Dakota. Většinu života prožil v New Yorku. O jeho útěku informoval mj. časopis *Time* 7. 3. 1949, viz PINCHEVSKY, Tal: *Breakaway. From Behind the Iron Curtain to the NHL - The Untold Story of Hockey's Great Escapes*, John Wiley, Mississauga 2012, s. 35-36.
- 15 Útočník I. ČLTK Jaroslav Drobný (1921-2001) reprezentoval Československo také v tenisu, v Davisově poháru, vítěz French Open 1951 a 1952 (1948 ve čtyřhře i mixu), Wimbledonu 1954, 5x byl na místě ve finále (dále 3x ve čtyřhře, 1x i na Australian Open). Emigroval v červenci 1949 během turnaje ve švýcarském Gstaadu (do roku 1955 hrál za Egypt, poté ve Velké Británii). Člen Mezinárodní tenisové asociace slávy 1983, Sině slávy IIHF 1997. Je autorem knihy *Champion in exile* (Hodder & Stoughton, Londýn 1955). Viz mj. BUDKA, Tomáš: *Mediaální reflexe emigrace Jaroslava Drobného* (diplomová práce). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií, Praha 2009.
- 16 Kromě zde zmíněných byli v soudním procesu Modrý a spol. ve dnech 6.-7. 10. 1950 odsouzeni ještě Mojžíř Ujčík (3 roky), Zlatko Červený (3 roky), Antonín Španinger (1 rok) a Josef Stock (8 měsíců). Literatura viz pozn. č. 10.
- 17 Bohumil Modrý (1916-1963), jeden z nejlepších brankářů své doby, hráč LTC Praha (uvádění klubova příslušnost platí u hráčů pro sezonu 1949/1950), mistr světa 1947 a 1949, člen Sině slávy IIHF 2011. Odsouzen na 15 let, vězněn 5 let. Jeho osudu je věnován i román rakouského spisovatele Josefa Haslingerera *Legendárního tragický osud legendárního československého brankáře Bohumila „Bózi“ Modrého*. Jota, Brno 2012.
- 18 Augustin Bubník (1928), útočník ATK Praha, mistr světa 1949, odsouzen na 14 let, vězněn 5 let. V letech 1966-1969 trenér finské reprezentace.
- 19 Stanislav Konopásek (1923-2008), útočník LTC Praha, mistr světa 1947 a 1949, odsouzen na 12 let, vězněn 5 let.
- 20 Vladimír Kobranov (1927), útočník, resp. obránce ATK Praha, mistr světa 1947 a 1949, odsouzen na 10 let, vězněn 5 let. Roku 1968 emigroval do Švýcarska.
- 21 Václav Roziňák (1922-1997), útočník LTC Praha, mistr světa 1947 a 1949, odsouzen na 10 let, vězněn 5 let. Roku 1968 emigroval do Švýcarska.
- 22 Josef Jirka (1926-2000), brankář ATK Praha, mistr světa 1949, odsouzen na 6 let, vězněn 3 roky.
- 23 Jiří Macelis (1923-1998), obránce Českých Budějovic, mistr světa 1949, odsouzen na 2 roky, vězněn 20 měsíců.
- 24 Přemysl Hainý (1925-1993; objevuje se i tvar Hajný), obránce ATK Praha, mistr světa 1949, odsouzen na 1 rok.
- 25 Hráči Českých Budějovic a mistři světa 1949 - útočníci František Míza (1919-1994), Čeněk Picha (1921-1984) a obránce František Vacovský (1926). Útočník a hráči trenér Vitkovice Vladimír Bouzek (1920-2006), mistr světa 1947 a 1949, člen Sině slávy IIHF 2007, byl později trenérem úspěšných hokejistů Brna a reprezentace. Hrál i fotbalovou ligu (za Vitkovice), zde v reprezentaci zůstal. Viz mj. BOUZEK, Vladimír - ZEMAN, Miloslav: *Hokejový profesor*. Tempo, Třebíč 1995.
- 26 VLK, Gustav: *Osvobozený hokej*, s. 6-9.
- 27 Sekce ledního hokeje existovala v oddělení kolektivních sportů SVTVS.
- 28 Karel Klíma (1910), důstojník ČSA, v letech 1931-1950 dělník v ČKD, v letech 1949-1954 předseda ústřední sekce ledního hokeje. Hokej nikdy nehrál, od roku 1936 byl sportovním funkcionářem.
- 29 VLK, Gustav - GUT, Karel: *Zlatá kniha hokeje*, s. 146.
- 30 Tento argument se objevuje prakticky při každé zmínce o sovětském ledním hokeji, ač se tam lední hokej v podobě, jaké ho známe, hrál až po 2. světové válce, do té doby se tam provozoval pouze dosud oblíbený hokej s míčkem (bandy hokej). Viz <http://en.wikipedia.org/wiki/Bandy> (citováno k 30. 10. 2013).
- 31 HERMAN, Josef: *Hockey v Moskvě. Lední hokej - bruslení*, 1951, roč. 3, č. 3, s. 70-72; VLK, Gustav - GUT, Karel: *Zlatá kniha hokeje*, s. 154-155.
- 32 HERMAN, Josef: Číslice a přehled sezony 1950-51. *Lední hokej - bruslení*, 1951, roč. 3, č. 6, s. 162-164.
- 33 Nad Polskem 25. 1. 1952 v Praze 9:0, 23. a 25. 11. 1951 ve Stockholmu se Švédskem 5:2 a 3:1, odvety v Praze 30. 1. a 1. 2. 1952 3:1 a 3:2.
- 34 Mezinárodní hokejová federace (IIHF, International Ice Hockey Federation) byla založena roku 1908 ve Francii (LIHG, Ligue International de Hockey sur Glace), viz <http://www.iihf.com/iihf-home/history/the-iihf.html> (citováno k 14. 11. 2013).
- 35 Např. brankář Jan Richter publikoval článek *Jak má chytat hokejový brankář. Lední hokej - bruslení*, 1952, roč. 4, č. 10, s. 292-295.
- 36 HERMAN, Josef: Zrcadlo uvědomění. *Lední hokej - bruslení*, 1951, roč. 3, č. 7, s. 186.
- 37 Jednalo se o formu ideologické indoktrinace a seznámení se „s pokrokovými a revolučními“ literárními a filmovými díly, ze kterých byli žadatelé zkoušeni, viz mj. Fučíkův odznak - <http://www.ustrcr.cz/cs/fucikuv-odznak> (citováno k 22. 10. 2013) nebo brožury *Jak získám Fučíkův odznak* (Sekretariát ÚV ČSM, Praha 1950), resp. *Ako získam filemnického odznak* (Kulturně propagační oddělení SÚV ČSM, Bratislava 1950).
- 38 Další z aplikací sovětských zkušeností byla soutěž o Tyršův odznak zdatnosti (TOZ; roku 1953 nahrazen odznakem PPOV - Připraven k práci a obraně vlasti (ev. BPOV, s přidáním Buď), která měla učinit tělovýchovu masovou. Viz brožura *Připraven k práci a obraně vlasti. Pokyny k soutěži o odznak* (Orbis, Praha 1953). Tato akce probíhala až do konce 80. let, kdy se používaly ještě i čestné tituly „vzorných“ (s dovětkem oboru činnosti). Viz mj. *Pokyny k závodům o Tyršův odznak zdatnosti*. Státní nakladatelství, Praha 1949.
- 39 HERMAN, Josef: Zrcadlo uvědomění. *Lední hokej - bruslení*, 1951, roč. 3, č. 7, s. 186.
- 40 Tamtéž, s. 187-188.
- 41 Josef Herman (1901-1980), ve 30. letech hrál za AC Sparta Praha, po válce byl mezinárodním rozhodčím, trenérem (u reprezentace 1951-1953, ústředním trenérem 1953-1961), funkcionářem - referentem ústřední sekce ledního hokeje (1948-1955).
- 42 HROCH, Josef - MÖHWALD, Zdeněk: *Jednotná sportovní klasifikace. Výkonnostní třídy*. Sokolské nakladatelství - SÚTVS, Praha 1952.
- 43 HERMAN, Josef: Zrcadlo uvědomění, s. 186-188.
- 44 Rubrika „Soutěž reprezentantů“. *Lední hokej - bruslení*, 1951, roč. 3, č. 8, s. 204-205, č. 9, s. 241-242, a č. 10-11, s. 271-272.
- 45 Soutěž reprezentantů. *Lední hokej - bruslení*, 1951, roč. 3, č. 9, s. 241.
- 46 Jiří Anton (1924), obránce Zbrojovky Židenice, v letech 1955-1956 a 1962-1964 trenér čs. reprezentace.
- 47 Miroslav Kluc (1922-2012), útočník Chomutova, 1x účast na MS (1953), 1x na ZOH (1956), trenér, mj. jugoslávské reprezentace (1971-1975).
- 48 Karol Fako (1931), útočník Slovanu Bratislava, trenér, mj. čs. juniorské reprezentace s K. Gutem (1971-1972).
- 49 HERMAN, Josef: Soutěž reprezentantů. *Lední hokej - bruslení*, 1952, roč. 4, č. 1, s. 29-30.
- 50 To řekl Miroslav Kluc po více než půlstoletí v interview. BÍLEK, Petr: Kluc, nedostížný hokejový rytíř.

- 86 Na základě žádosti švýcarské obdoby komunistické strany, Strany práce (Die Partei der Arbeit in der Schweiz). Pro zájemce viz <http://www.pda.ch> (citováno k 30. 10. 2013). Schůzka byla velmi zdařilá a německy velmi vhodně odpovídal. A MZV, f. TO-O, k. 11, Zdravotnictví – sport, 1953, Zájezd čsl. hokejistů do Švýcarska, dne 21. března 1953.
- 87 Sportovní hry mládeže (SHM) byly od roku 1950 přebory republiky v jednotlivých sportovních disciplínách a měly přivést mládež ke sportu v masovém měřítku.
- 88 VLK, Gustav: Soudruzký večer v Basileji. *Československý sport*, 1953, roč. 1, č. 21, 13. 3. 1953, s. 6.
- 89 ČSR – Švédsko 3:5 (1:5, 1:0, 1:0), góly dali Bartoň, Gut a Danda. *Spatná hra a pochybená taktika v zápase*, 1953, roč. 1, č. 21, 13. 3. 1953, s. 6. Od listopadu 1951 jsme hráli se Švédy 11 zápasů, vyhráli jich na, už od září, herního vrcholu dosáhli v prosinci... VLK, Gustav: Jak hráli naši hokejisté ve Švýcarsku. *Československý sport*, 1953, roč. 1, č. 25, 27. 3. 1953, s. 3. Karel Gut to roku 1964 komentoval ve *Světě sovětů* takto: ... je těžko v reprezentacím týmu přeorientovat hráče na jiný způsob hry, než na jaký je zvyklý. Dobře a dokonale může zahrát jen to, co umí. Pro mužstvo je nutné vybírat takové typy hráčů, jaké kolektiv potřebuje. Každý se může do jisté míry hře celku přizpůsobit, avšak má zůstat tím, čím je, hrát, co obvykle hraje. Jinak jeho výkon klesá. VLK, Gustav – GUT; Karel: *Zlatá kniha hokeje*, s. 168–169. Až po roce 1989 se v literatuře objevilo, že našim trenérům tuto taktiku navrhl přítomný trenér reprezentace SSSR Anatolij Tarasov (1918–1995).
- 90 A MZV, f. TO-O, k. 11, Zdravotnictví – sport, 1953, Zájezd čsl. hokejistů do Švýcarska, dne 21. března 1953. Neutěšené devizové poměry se odrazily i v absenci kapesného: Jelikož nebyli hráči vybaveni žádnými penězi a některé drobné výdaje, jako na dopisy, se jevily nutnými, bylo zařízeno prostřednictvím vyslanectví a vedení mužstva, aby jim bylo povoleno kapesné. Toto kapesné jim však nebylo vyplaceno, jelikož rozhodnutí o tom přišlo později. Jest nutno poznamenat, že hráčům bylo již v Praze řečeno, že kapesné obdrží, což se ukázalo až na místě jako nepravda. Vzhledem k tomuto slibu bylo mezi hráči určité rozladění, i když nutno přiznat, že si otevřeně nestěžovali. Tamtéž.
- 91 ČSR – SRN 9:4 (4:2, 2:1, 3:1) – skórovali Rejman a Bubník 2x, Danda, Sekyra, Seiml, Bartoň a Bílek. *Prostředí krytého stadionu, ve kterém se kouří a kde je poměrně špatná viditelnost, bylo pro naše mužstvo hodně nezvyklé*. VLK, Gustav: Hokejové mistrovství světa do druhé poloviny. *Československý sport*, 1953, roč. 1, 21, 13. 3. 1953, s. 1. Zápas s Německem v Curychu vidělo 4000 diváků. Kvůli nepřízni počasí se nehrálo na otevřeném umělém kluzišti Dolder, ale v kryté hale Oerlikon pro 4000 diváků. *Osvěm vstupné bylo vsakutku „lázeňské“: k stání od 5 franků (asi 60 Kčs) a pro utkání „B“ skupiny od 2,20 franku. A sedadlo stálo až 16 franků (téměř 200 Kčs)*. Porážíme západní Německo 9:4 (4:2, 2:1, 3:1). *Lidová demokracie*, 1953, roč. 9, č. 61, 13. 3. 1953, 4; VLK, Gustav: O letošním mistrovství světa v ledním hokeji. *Československý sport*, 1953, roč. 1, č. 24, 24. 3. 1953, s. 4.
- 92 A MZV, f. TO-O, k. 11, Zdravotnictví – sport, 1953, Zájezd čsl. hokejistů do Švýcarska, dne 21. března 1953.
- 93 A MZV, f. TO-O, k. 7, President, Ohlas úmrtí presidenta Klementa Gottwalda v německé části Švýcarska, dne 27. března 1953. Toto je druhá zpráva konzula Bláhy ve spojitosti s hokejisty.
- 94 Josef Strnad (+ 1962) byl představitelem Československého vzdělávacího a zpěváckého spolku Tábor, který patřil spolu s Československou besedou v Bernu k výjimkám mezi švýcarskými spolky – udržovaly styky s Československem po roce 1948, kvůli čemuž byly ostatními izolovány a v polovině 60. let zanikly. Viz TRAPL, Miloš – SKOUPÝ, Arnošt – KOUŘIL, Miloš: *Československý exil a krajaňské hnutí ve Švýcarsku v letech 1945–1989 I. Od května 1945 do srpna 1968*. Univerzita Palackého – Centrum pro československá exilová studia, Olomouc 2004.
- 95 A MZV, f. TO-O, k. 7, President, Ohlas úmrtí presidenta Klementa Gottwalda v německé části Švýcarska, dne 27. března 1953. Druhá zpráva konzula Bláhy ve spojitosti s hokejisty. První obsahuje prakticky stejný text, navíc uvádí, že reprezentantům bylo přednostou úřadu za jejich vzorné vystupování po dobu jejich přítomnosti poděkováno. Viz A MZV, f. TO-O, k. 11, Zdravotnictví – sport, 1953, Zájezd čsl. hokejistů do Švýcarska, dne 21. března 1953.
- 96 Do statistik nebyli započítáni ani střelci: Danda dal 7 branek, stejně jako nejlepší střelec turnaje Sven Tumba Johansson a Göte Blomqvist, 4.–5. místo by obsadili Bartoň a Rejman se 6 brankami (a to hráli náli reprezentanti o dvě utkání méně). Bez medaile skončila reprezentace po válce nejdele pět ročníků za sebou (1950–1954).
- 97 VLK, Gustav: O letošním mistrovství světa v ledním hokeji. *Československý sport*, 1953, roč. 1, č. 24, 24. 3. 1953, s. 4. Švýcaři prohráli 4:8. Možnosti vrátit vstupenky využilo jen 3000 z 15 000 návštěvníků. O den později pak Německo v posledním kole oplátilo Švýcarsku porážku z prvního kola a po výhře 7:3 skončilo druhé. Od té doby skončili již jen jednou třetí, na XII. ZOH v Innsbrucku 1976 (zde nastartovaly týmy Kanady a Švédska), na MS po medaili sabali již jen jednou, roku 2010, kdy na domácím, 74. MS, vedli v semifinále nad Ruskem i v utkání o 3. místo se Švédskem, aby nakonec 1:2 a 1:3 prohráli. Švýcaři od té doby byli pouze dvakrát čtvrtí (1992 a 1998), bronzové medaile získali až po vynikajícím výkonu na MS 2013 ve Švédsku a Finsku.
- 98 A MZV, f. TO-O, k. 7, President, Ohlas úmrtí presidenta Klementa Gottwalda v německé části Švýcarska, dne 27. března 1953. A MZV, f. TO-O, k. 11, Zdravotnictví – sport, 1953, Zájezd čsl. hokejistů do Švýcarska, dne 21. března 1953. Ke zprávě jsou přiloženy tři novinové výstřížky ze švýcarského tisku, bohužel však není uvedeno, o jaké noviny se jednalo. Na jednom z výstřížků je fotografie výpravy na letišti pod titulkem „Státní prezident Klement Gottwald je mrtvý a hokejisté se vracejí domů!“ a v textu *Při odletu z Klotenu podal vedoucí výpravy vysvětlení a vyjádřil svůj zármutek nad úmrtím presidenta Gottwalda a rovněž politování nad odstoupením mužstva z mistrovství světa*. Samotné prohlášení obsahuje třetí výstřížek, článek „Československé hokejové mužstvo děkuje švýcarskému publiku“ z deníku *Vorwärts* ze dne 17. března 1953; *Československé národní hokejové mužstvo děkuje švýcarskému publiku za přátelské přijetí v Basileji i Curychu. Československé národní hokejové mužstvo cítí hluboký zármutek nad úmrtím presidenta Československé republiky Klementa Gottwalda a vrací se do vlasti. Proto dnes odstupuje z mistrovství světa a Evropy v ledním hokeji. Srdečně blahopřejeme mistru světa a Evropy pro rok 1953*.
- 99 Gottwaldovu smrt a odjezd z turnaje zmínil redaktor Vlk: ... zasáhla celou výpravu tvrdě a nečekaně. V tak těžké chvíli pro nás všechny cítili jsme se dvojnásob osamoceni. Ač jsme prožívali poslední přípravy k závěrečným utkáním se Švýcarsy a Švédy, která měla rozhodnout o mistru světa, naráz celé naše srdce a všechny náš zájem patřil domovu. Jen tam bylo možné rozdělit se o svůj žal, světit bolest a současně nabrat novou sílu. Domů, k našim, a co nejrychleji, tak bylo společně rozhodnuto. VLK, Gustav: O letošním mistrovství světa v ledním hokeji. *Československý sport*, 1953, roč. 1, č. 24, 24. 3. 1953, s. 4.
- 100 Dvě zprávy o odstoupení, jedna z „každé strany“ železně opony: *Otfesení náhým odchodem předsedy komunistické strany a presidenta ČSR Klementa Gottwalda, odstoupili českoslovenští hokejisté, kteří se účastnili mistrovství světa ve Švýcarsku, a v neděli ráno se vracejí do vlasti ... Českoslovenští hokejisté oplakávají presidenta Gottwalda. Neues Deutschland*, 15. 3. 1953, s. 6. Viz <http://www.nd-rchiv.de/artikel/863606.csr-eishockeyspieler-trauern-um-pracsident-gottwald.html> (citováno k 30. 10. 2013). CURYCH, 16. března: *Český hokejový tým, který se ve Švýcarsku účastnil světového šampionátu, se v sobotu rozhodl z důvodu úmrtí českého presidenta Klementa Gottwalda pro návrat domů. Podle zprávy vedení letecké společnosti Swiss Air český tým odletěl do Prahy v neděli ráno. Český tým měl v sobotu večer nastoupit proti Švýcarsku a v neděli proti Švédsku. Oba zápasy byly zrušeny. Světovým šampionem se tak zřejmě automaticky stane Švédsko, které zvítězilo ve všech svých zápasech. Češi odstoupili z hokejového turnaje. Ottawa Journal*, 16. 3. 1953, s. 16. Viz http://www.collectionscanada.gc.ca/hockey/024002-119.01-e.php?&id_nbr=501&&PHPSESSID=06112ga80 (citováno k 30. 10. 2013).
- 101 A MZV, f. TO-O, k. 11, Zdravotnictví – sport, 1953, Zájezd čsl. hokejistů do Švýcarska, dne 21. března 1953. Výstřížky ze švýcarských časopisů jsou bez uvedení bibliografických údajů.
- 102 KOVAR, Pavel: Hokej – šance malého národa. *Reflex*, 1998, roč. 9, č. 17, 30. 4. 1998, s. 78.
- 103 Rozhovor autora s Karem Gutem z 1. května 2013. K tomu viz i A MZV, f. TO-O, k. 11, Zdravotnictví – sport, 1953, Zájezd čsl. hokejistů do Švýcarska, dne 21. března 1953. V článku „Bei den Tschechen herrscht Schweigen“ (U Čechů vládne mlčení) se u fotografie hráčů den po prohře se Švédy píše: *Četři hráči, kteří jsou doprovázeni mnoha komisaři...*
- 104 NA, f. SVTVS, k. 3, inv. č. 4, Zpráva o plnění úkolů za I. čtvrtletí 1953, s. 12. Vypracoval referent Dr. Kumpera ze sekretariátu SVTVS, předkládal Janda. Projednáno na schůzi předsednictva SVTVS dne 9. dubna 1953. Příloha č. 1 Zpráva o plnění usnesení strany a vlády o opatření k rozvoji tělesné výchovy a sportu a plánu rozvoje tělesné výchovy a sportu na rok 1953 a rozbor dosažených výsledků za I. čtvrtletí 1953. Zpráva předložil ministr A. Čepička vládě; tamtéž. Návrh plánu a rozpočtu mezinárodních sportovních utkání a jiných styků v roce 1953, s. 8, bod 6, kapitoly lední hokej: *vyslání 22 osob na mistrovství světa a Evropy v březnu na 10 dní do Švýcarska – doprava 86 400 Kčs a pobyt 150 000 Kčs. Nebyli počítáni 2 delegáti kongresu LIHG (12 + 7 tisíc) Na s. 23 je uvedeno, že náklady na pobyt Švédů v ČSR v únoru 1953 činily 196 000 Kčs*.
- 105 NA, f. SVTVS, k. 53, inv. č. 121, Zdravotnická zpráva o hokejovém mistrovství světa 7.–15. III, 53 v Basileji a Curychu ze dne 21. března 1953. Ribano je sportovní trikot vcelku, tj. tílko a spošky, který jako spodní prádlo využívají hlavně hokejisté.
- 106 KOSTKA, Vladimír: Zhodnocení I. soustředění reprezentantů ledního hokeje po hlavním období. *Lední hokej – bruslení*, 1953, roč. 5, č. 5, s. 66–72.
- 107 HERMAN, Josef: Naši soupeři na mistrovství světa. *Lední hokej – bruslení*, 1953, roč. 5, č. 5, s. 72–78.

- Podle sdělení hráčů nejlepší výsledky z přípravné části sezony stouply do hlavy, mužstvo přestalo věřit v sílu kolektivu a každý jedinec věřil jen sám sobě a - proto se hra zvrhla v průběhu se jednotlivých hráčů.
- 138 PUCHA, Zdeněk: Nedoostatek taktiky - příčina malých úspěchů. *Lední hokej - bruslení*, 1953, roč. 5, č. 5, s. 77-78.
- 139 Sporná disciplína, životopráva, nerespektování příkazů trenéra, rivalita mezi hráči, individualismus. Za vzájemné nenávisť vůči sobě a pachutí po osobní slávě (výsleknutí) ničeho nedosáhnete. Toto měřítko vykonávání všech sezony považoval prosincový zájezd do Švédska, kritizoval hokejisty, že si často jako doplňkový sport volí fotbal. MACH, František: Příčiny porážek hokejistů očima lékaře. *Lední hokej - bruslení*, 1953, roč. 5, č. 7, s. 99-100.

21. 4. 53. 100

**GENERÁLNÍ KONSULÁT ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY
V CURYCHU**
KONSULÁT OBLASTI
SE ZA NEPŘÍJAZDU ČESKOSLOVENSKA

v Curychu dne 21. března 1953.
Konsulát č. 10

č. 62/57-80v.
El/vism.

Ministryně
111188

W: Zájezd čal. hokejistů
do Švýcarska, 5x

2607

Ministerstvo zahraničních věcí

Praha - Hradčany.

Vyhotoveno 5x.

Hokejové mužstvo bylo přivítáno na letišti soudr. Švarcea, zástupcem vyslanec v Bernu, s. Milfajten a s. Hrubonka. Za generální konsulát přivítal hokejové mužstvo generální konsul v Curychu s. B. Blána. Při příjezdu byli na letišti přítomni též zástupci švýcarské hokejové asociace.

Před odjezdem hokejistů do Basileje, kde bylo jejich první působiště, bylo dohodováno se soudr. Fleskotem, vedoucím výpravy, že se všichni dostaví druhý den odpoledne na čal. generální konsulát do Curychu, kde jim bude postaráno o malé pohoštění. Toto bylo také do-
drženo a u příležitosti tohoto setkání, v krátké přednášce, spojené s dotazy ze strany mužstva, byla jim osvětlena struktura Švýcarska, jak po stránce politické tak po stránce hospodářské. Především bylo dbáno na to, aby bylo mezi zaměstnanci a hráči vytvořeno přátelské ovzduší. Současně byl projednán se skupinou vedoucích program na další volné dny jejich pobytu ve Švýcarsku, aby bylo zahrnuto pokud možno styku hráčů s čal. emigranty/ zvláště s bývalými hokejisty/.

Těsně před zahájením prvních zápasů obdrželi jsme smutnou zprávu o úmrtí J.V. Stalina. Proto byla narychlo uspořádána pietní oslava, na které promluvil politický vedoucí s. Rajman a byla učiněna některá nutná opatření pro vystoupení na veřejnost, v souvise-
lostí s naším národním smutkem. Především bylo seřídáno, aby čal. státní vlajky byly staženy na půl žerdi a aby hráči měli všichni připnuty černé pásky.

9. dubna 1953

027/6226

Prohlášení
Jedním zástupcem
ministrů a v.
K. J. 1047 - P. 260 4010

Vyřizoval: /.

Zpráva konzula Bláhy o účasti československé reprezentace na MS v roce 1953 ze dne 21. března 1953.
Zdroj: A MZV

Dále bylo seříděno spojení s redaktorem Vorwärts Arnoldem a sportovními redaktory Freien a Bussen, jimž byl poskytnut materiál o čes. sportu a jeho rozvoji k uveřejnění. Na žádost souhlasil sportovec a BIA byla uspořádána schůzka mladých švýcarských sportovců a česká mládež, kde byli informováni o vývoji a možnostech našeho sportu. Schůzka byla velmi zdařilá a nejvíce imponovalo vystoupení s. Bartoň, jednoho z hráčů našeho národního mužstva, když jim tento sám obětavky velmi vhodně odpovídal.

V předstívané mezi jednotlivými vystoupeními byl uspořádán a hráči a funkcionáři výlet do okolí autokarem, což mělo velký úspěch a s našeho hlediska bylo velmi vhodné, jelikož hráči mohli být třemi stále pohromadě a byli vzdáleni od městského centra, kde hrozilo stále rozptylování se jednotlivců po městě, což nebylo možno kontrolovat. Mnoho to byl té vhodný druh odvahy, který jim ve Švýcarsku mohl být poskytnut.

Jelikož nebyli hráči vyhoveni žádnými penzí a některé drobné výlohy, jako na dopravy, se jim byly nutnými, bylo seříděno prostřednictvím vyšetřovatelů a vedoucích mužstva, aby jim bylo povoleno kapesné. Toto kapesné jim však nebylo vypláceno, jelikož rozhodnutí o tom přišlo později. Ještě nutno poznamenat, že hráčům bylo již v Praze řečeno, že kapesné obdrží, což se ukázalo až na místě jako nepravda. Vzhledem k tomuže hráči byli určitě rozladěni i když nutno přiznat, že si otevřeně nestěžovali.

Po odjezdu do Curychu byla hráčům učiněna návštěva biografu a to se svěřilo vybranému programem, aby viděli na vlastní oči rozvil americké kultury od naší. Později jim byla ještě jednou dána příležitost shlédnout film.

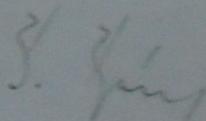
Dále z Curychu byl uspořádán výlet do okolí, který z všech návštěv nejvíce vzbudil zájem našich. Místem bylo ve velmi dobré výhledě a byly díky velké předpovědi pro národní zakončení mistrovství.

V předvečer odjezdu se švýcarský došla správa o oznámeními prezidenty Klementa Gottwalda. Mnoho, až do svého oznámení jeho smrti, nevěřil, že oznámení starého prezidenta Gottwalda je tak vážný. Šípeleť se v sobotu, když šlo přemýšlet této nezdravé zprávě z Prahy, že

by okamžitě podniknuty kroky k ukončení celého zájezdu národního mužstva na mistrovství světa a dohodnuto o jeho návratu. Toto rozhodnutí bylo ihned oznámeno na příslušných místech a objednáno zvláštní letadlo pro čes. sportovce na neděli ráno. V sobotu večer sešli se všichni sportovci, funkcionáři a samostatně konzulát na čes. konzulátě v Curychu, kde předseda úřadu oficiálně oznámil smrtelnou skutečnost o smrti předsedy ČSR Klementa Gottwalda a prohlásil krátce o jeho zásluhách pro čes. pracující lid. Poděkoval všem sportovcům za jejich vzorné vystupování po dobu jejich přítomnosti a oficiálně se s nimi rozloučil.

V neděli ráno byl předseda generálního konzulátu v Curychu spolu se zástupci vyšetřovatelů v Bernu doprovodit na letišti čes. hotelové reprezentanty a funkcionáře, kde se s nimi ještě jednou rozloučil.

Generální konzul :

...ní slyšela převence, zvláště vitaminová. Na zájezdu jsem měl při kolektivních hodnoceních několik příkladů zdravotnických pří-
 Příklad /přítel /ostatek ovoce, se měla pomerančů/. Podle
 individuální analozie, jak členové výpravy lépe či hůře vníma-
 jí cestu letadlem, byla u některých provedena prevence letadla-
 vé nemocí vitamínovými tabletami, součástí individuálního posilova-
 ní. Let byl poměrně klidný, event. prevence úspěšná. Jediný
 případ letadlové nemoci při cestě zpět u 1 člena výpravy /ne uvá-
 že/ byl zvládnut celkem hladce a rychle na palubě.

Orientační preventivní komplexní profilaxika reprezentantů
 před odjezdem do zahraničí, zvláště na zájezd, je doporučitelná
 hned vždy, neboť za dnešního stavu, kdy ani vyšetření před odjez-
 dem nejsou ještě dost systematicky prováděna. Mělo se tak vy-
 hýbat poruchám zdravotního stavu v cizině, čímž se mohlo přede-
 jít odstupňová a vyšetření před odjezdem /na př. pulpitida ev.
 periodontitida neodontického zubu, komplikace chron. kataraktu
 dých. cest a vad. dutin a pod./ Vyměně se též event. vyhlá-
 vění cizí medicínské lékařské pomoci a sbytečným valutovým vý-
 dajem. I technických /hlavně časových/ důvodů bylo předodjezd-
 vé vyšetření hokejistů na ušlechtilosti světa jen individuálně
 /někteří posílání na odborné vyšetření event. fyzikální terapii/
 a u jiných hlavně zdravotnické.

Ukázka jak se strany hráčů tak trenérů nejsoud uvádějí
 zájmy proti širším záležitostem ochranných přílb, považují jich
 hráči jen individuálně a náhodně, přestože statistika uká-
 zává počtem postižení hlavy a hlavně dle a kořene noua si
 lidé odliš systematické jejich navedení. Mluví pro to i psycho-
 logické limity pánobí na nositele i na soupeře. Některé sou-
 časně konstruované přílb přeceňují ochrannu týla na ukor teneni;
 nejdůležitější je prvek ochrana žela.

Prevence úlehu a narušení kordice valikými měřičmi zna-
 mení nadměrné výšky diktorala také omezení větráků a šeláků
 horoučích výletů v dny oteplování.

Therapie.

1. Účinnost zdravotníka je 79 ošetření, dle druhů takto rozdělených:	
ošetření katarakty	10 případů
porušení a onemocnění kůže	16
inertní svalů a křečů a	
diastole	15
osteoalgie, myralgie a	
arthralgie neurastie	11
záškrtní otitis	5
prezentní příbly	6
otitní ošetření	8

Mělo se výsledkem podílit vrstě, neboť ukázal, ani
 jedna zdravotnická pomocná síť zdravotní nespolehobility neschopnost
 i zastoupení.

Zdravotnická služba, spolupráce s vedoucí a hráči...
organizační otázky.

Hodinová přednáška v soustředění měla za theme predisk-
 tovaná kladek spolupráce zdravotníka s členy výpravy a objasně-

...ní slyšela převence, zvláště vitaminová. Na zájezdu jsem měl při kolektivních hodnoceních několik příkladů zdravotnických pří-
 Příklad /přítel /ostatek ovoce, se měla pomerančů/. Podle
 individuální analozie, jak členové výpravy lépe či hůře vníma-
 jí cestu letadlem, byla u některých provedena prevence letadla-
 vé nemocí vitamínovými tabletami, součástí individuálního posilova-
 ní. Let byl poměrně klidný, event. prevence úspěšná. Jediný
 případ letadlové nemoci při cestě zpět u 1 člena výpravy /ne uvá-
 že/ byl zvládnut celkem hladce a rychle na palubě.

Orientační preventivní komplexní profilaxika reprezentantů
 před odjezdem do zahraničí, zvláště na zájezd, je doporučitelná
 hned vždy, neboť za dnešního stavu, kdy ani vyšetření před odjez-
 dem nejsou ještě dost systematicky prováděna. Mělo se tak vy-
 hýbat poruchám zdravotního stavu v cizině, čímž se mohlo přede-
 jít odstupňová a vyšetření před odjezdem /na př. pulpitida ev.
 periodontitida neodontického zubu, komplikace chron. kataraktu
 dých. cest a vad. dutin a pod./ Vyměně se též event. vyhlá-
 vění cizí medicínské lékařské pomoci a sbytečným valutovým vý-
 dajem. I technických /hlavně časových/ důvodů bylo předodjezd-
 vé vyšetření hokejistů na ušlechtilosti světa jen individuálně
 /někteří posílání na odborné vyšetření event. fyzikální terapii/
 a u jiných hlavně zdravotnické.

Ukázka jak se strany hráčů tak trenérů nejsoud uvádějí
 zájmy proti širším záležitostem ochranných přílb, považují jich
 hráči jen individuálně a náhodně, přestože statistika uká-
 zává počtem postižení hlavy a hlavně dle a kořene noua si
 lidé odliš systematické jejich navedení. Mluví pro to i psycho-
 logické limity pánobí na nositele i na soupeře. Některé sou-
 časně konstruované přílb přeceňují ochrannu týla na ukor teneni;
 nejdůležitější je prvek ochrana žela.

Prevence úlehu a narušení kordice valikými měřičmi zna-
 mení nadměrné výšky diktorala také omezení větráků a šeláků
 horoučích výletů v dny oteplování.

- Vysvětlují dokonce nejdůležitější /sejměna pro budoucnost/
 poznatky se zájmy:
1. Soustředěný, ale hráčům nezáměrný úsilím trenérů, sport.
 lékařů, výchovný pracovníků a organizátorů úspěšnost toho,
 aby reprezentanti přistupovali k nejvýznamnější úkolu
 sebevědomě, klidně a soustředěně a potěvali v nich nejvyšší,
 nikoli oslabené výkony.
 2. Při zájezdech, ale hlavně v soustředěních, program splnit
 kromě sportu a nutného odpočinku a osobního volna i dostá-
 tečnou mimoportovní programovou pracovní náplní.
 3. Zhodnotnění trenérské a lékařské práce u v DSO a v jeho
 hráčů docílit, aby jejich autorita stoupla a instrukce byly
 důsledně ukázněně dodány, zejména jde-li o reprezentanty a
 jejich trenéry a lékaře /je těžko k tomuto postoji vyhovět
 až v dny před odjezdem za hranice či za hranicemi/.
 4. Neukřetiví stavět jako tréninový pořadavek svěřující vý-
 konnost stejně jako na př. důkladnější všeobecná příprava.
 5. V oddílech zavádět široce nošení přílb již od tréningu.
 6. Soustředění potěbuje ubytování ve vytopených nejlépe dvo-
 lůžkových pokojích na přílbých postelích. Je na čase spokovat
 nespávaný tento pořadavek přesatit u organizátorů praktických
 soustředění. Cestování se tréninů a utkání dle dle dle od-
 stranit a program soustředění. Program hygienické potěby
 připravované soustředění projednat se hygieny lékařů, kte-
 rý v soustředění, event. na zájezdu bude ubytován. Počítat
 s několika hodinami na vyšetření sportovců. Než všech při-
 pominek s hodnocení soustředění a zájezdů zminlivých.
 7. Pro provoz naší kryté sportovní haly počítat s bespotřeb-
 ným sázasen kouření diváků.

V Praze 21. března 1953. Na černoštské vlně 25, Praha XVI.